

POTOVANJA ŠTUDENTOV GEOGRAFIJE - PRIMER VREDNOTENJA PROSTORA ZA REKREATIVNE POTREBE SPECIFIČNE SOCIALNOGEOGRAFSKE SKUPINE PREBIVALCEV SLOVENIJE/JUGOSLAVIJE

Anton Gosar*

IZVLEČEK

UDK 911.3:796.5

Članek obravnava izbrane karakteristike turistične in rekreativne dejavnosti študentov geografije na ljubljanski univerzi. Zahodnoistrska turistična središča so žarišča poletne priložne dejavnosti študentov, omilijo jih le potovanja višjih letnikov po Jugoslaviji in svetu. Za študente te visokošolske smerci so posebnosti prirode v vrednotenju daleč pred posebnostmi kulture in družbe.

ABSTRACT

UDC 911.3:796.5

LEISURE ACTIVITIES OF STUDENTS - AN EXPERIMENT IN ORDER TO STUDY THE STRENGTH OF PULL-FACTORS OF TOURIST RESORTS, AREAS AND ATTRACTIONS WITHIN A SPECIFIC SOCIAL GROUP

The article focusses on certain characteristics of recreational activities of geography students at the University of Ljubljana, Slovenia/Yugoslavia. The westistrian resorts are focal points of summer leisure interest of students of all ages. In a few upper-grade semesters this tendency is weakened through travels of students within Yugoslavia and Europe. Geography students prefer in general attractions of nature, being points of their interest. Below expectations is their interest for cultural attractions visited by tourists.

Študentje so le redko osredje geografskega interesa in proučevanja. Pogosteje srečujemo geografske študije, ki opredeljujejo prostorske možnosti za potrebe upokojenec, invalidov itd. V kolikor pa je študentska populacija predmet razprave se ta v glavnem nanaša na tisti spekter delovanja te socialnogeografske skupine, ki je povezana s funkcijo dela - študijem. Študentje geografije so, skladno s povedanim, objekt preverjanja znanja prenešenega iz srednje šole (Umek, 1984), skupina v kateri prevladuje specifična, območju prebivanja primerna videnja dežel, kontinentov in sveta (Saarinen, 1988), ali populacija v okviru katere je vredno testirati uspehe študijskega programa usmerjenega v poznavanje in razumevanje svetovnih procesov (Rafferty, 1988). Strokovnjaki še niso sprožili obsežnejše raziskave, ki bi analizirala dejavnost študentov geografije v prostem času. V kolikor študentsko populacijo omenjajo, je to ponavadi ena od mnogih katerih interes je vredno prostorsko in "priločasno" karakterizirati (Maier, 1975).

V geografiji se za analizo človekovih dejavnosti vedno bolj poslužujemo metod, ki upoštevajo statičnost in dinamičnost specifičnega problema obravnave. Povezati

* Dr., univ. asis., Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 12, YU.

želimo vidne, stalne prostorske strukture z občasnimi, ali stalnimi procesi, ki nanje učinkujejo. Rekreacijo in turizem pojmuje kot proces, ki poteka med inicialnimi in receptivnimi območji in katerega rezultat so spreminjajoče se prostorske strukture. Načelo gravitacije in lokacije sta osnovna principa, ki od šestdesetih let dalje opredeljujeta tovrstne raziskave (Mariot, 1971; Ruppert, 1971). Zato intenzivnost turističnih tokov ne merimo le na osnovi podatkovne baze v receptivnih območjih - turističnih središčih temveč, zaradi raznovrstnosti tovrstne človekove dejavnosti, tudi v inicialnih območjih turizma in rekreacije (Jeršič, 1976; Pepeonik, 1979). Lahko pa glede na osnovi množičnosti in raznovrstnosti stikov med receptivnimi in inicialnimi središči merimo intenzivnost žarčenja turističnih središč v smeri določenega območja in v okviru določene socialnogeografske skupine. V načelu merimo na ta način moč in polarnost pretoka. Merni mesti v tem primeru nista več izključno prej omenjeni izhodišči, temveč potovanje in specifičen subjekt proučevanja. Analiza smeri in moči turistično - rekreativnega pretoka se v primeru tega sestavka osredotoča na študente geografije ljubljanske univerze.

Na podlagi merjenj (ankete) lahko sklepamo o primerni opremljenosti območij za turistično in rekreativno dejavnost študentov določene starosti (letnika), spola in interesne usmeritve. Iz obsežnejšega, zgornjim navedbam prirejenega vprašalnika, smo za tokratno obravnavo izbrali troje prostorsko relevantnih vprašanj. V članku obravnavamo odgovore o preživljanju poletnih počitnic oziroma o oddihu med poletnimi semestralskimi počitnicami, o poznavanju in obisku naravnih in kulturnih znamenitosti v Sloveniji in o rekreaciji v izletniškem območju domačega kraja.

1. TURISTI IZLETNIKI - ŠTUDENTJE

Večina doslej opravljenih raziskav o intenziteti in gravitacijskem zaledju atraktivnih izletniških in počitniških krajev smo v Jugoslaviji opravili na dva načina: z obdelavo prijavnih formularjev v receptivnih območjih (tudi s pomočjo statistične registracije porekla gostov) in z analizami obnašanja prebivalcev večjih mest (Ljubljana, Zagreb). Od drugod poznamo podobne študije. Te govore o več tisoč kilometrov oddaljenih središčih počitnikovanja in celo o več sto kilometrov oddaljenih izletniških točkah (npr. prebivalcev Münchna na Južnem Tirolskem)(Ruppert/Maier, 1970). Podatki, ki so rezultat domačih empiričnih analiz generalizirano govore o izletniških točkah, ki so pretežno manj kot sto kilometrov daleč. To velja v 79,7% primerov za Zagreb (Pepeonik, 1979) in v 80,9% primerov za Ljubljano (Gosar, 1979). Oddaljenost krajev počitnikovanja pa je podobno skromnejša od iste v tujini, saj po analizi Kompasovega posredovanja počitniških paketov preživi več kot 3/4 Slovencev do

pust v radiju do 500 kilometrov (Gosar, 1971). Kljub temu bi lahko dejali, da žarčenje naših turističnih središč ni nič slabše od tujih. Ugotavljamo namreč, da je (ponovno) večina turistov v Jugoslaviji tujcev (50,6%) pri čemer jih preko 26,1% prihaja iz dežel, ki so več kot 1000 km in 63,4% iz dežel, ki so več kot 500 kilometrov daleč ("Delo", 1989).

Tudi skromna oddaljenost slovenskih izletniških točk ne pove vsega o moči njih žarčenja. Le del izletnikov je namreč po poreklu iz osrednjega urbanega središča republike, izletniški kraj pa je istočasno velikokrat cilj izleta izletnikov iz sosednje republike (Zagreb 13,8%) in inozemstva. Predvsem prekomejno izletništvo avtohtonih prebivalcev zamejstva in turistov iz tamkajšnjih počitniških turističnih središč je bolj intenzivno kot si predstavljamo. Preko meja Slovenije prihaja k nam namreč letno kar 23 milijonov tujcev, okrog 10 milijonov jih registriramo kot turiste jugoslovanskih turističnih središč, okrog 5 milijonov je tranzitnih potnikov na poti v tuje dežele, kar 9 milijonov pa je (najbrž) kratkotrajnih obiskovalcev naših naravnih, kulturnih in družbenih (trgovine) atrakcij ("Statistički godišnjak", 1988).

Raziskave o privlačnosti določenih turističnih središč Jugoslavije za izbrano socialno-geografsko skupino ljudi avtorju tega sestavka niso znana. Anketiranje naključnih izletnikov (Jeršič, 1976) in potnikov na mejnih prehodih je ponavadi zajelo pisan spekter ljudi z različnimi interesi in motivi. V tovrstno raziskavo so tokrat prvič kot homogena ciljna skupina vključeni tudi študentje geografije. Med vse redno vpisane študente je bilo razdeljenih 152 anketnih listov, vrnjenih je bilo 145 vprašalnikov, za analizo pa je prišlo v poštev 142 anket. Večina anketiranih posameznikov je bila v starostni skupini 18 do 23 let (88,1%), med njimi pa so prevladovale ženske oziroma študentke. Bilo jih je 115, ali 81,0 odstotkov zajete populacije. Večino anketirane populacije predstavljajo študentje prvega letnika (56,3%), v drugem in tretjem je bilo po 17 odstotkov, v zadnjem letniku pa 11 odstotkov anketiranih. Zaradi prevlade ženske in, v okviru anketirane petletne starostne skupine, mlajše populacije smo nekatere analize opravili posebej po letnikih in spolu.

Pretežni del študentov prihaja iz mest in občinskih središč. V mestih je doma vsaj 53,5% študentov, med njimi pa je skoraj tretjina prebivalcev Ljubljane (30,3%). Ob upoštevanju vseh naselij v ljubljanskega gravitacijskega območja opažamo, da prihaja skoraj tri petine študentov geografije iz osrčja Slovenije (56,3%). Preostali petini sta dokaj enakomerno razporejeni, saj je 142 anketiranih študentov navedlo kar 76 naselij v katerih žive. Najbolj razpršeno poselitev glede na število študentov izkazuje tretji letnik, saj je 23 študentov navedlo 15 naselij v katerih imajo stalno bivališče. (Tab.1)

Tab.1: Poreklo študentov geografije v šolskem letu 1988/89

(n = 142)

Kraj stalnega bivališča	Skupaj	Letnik			
		I.	II.	III.	IV.
1. Ljubljana	43	23	10	4	6
2. Maribor	6	4	-	2	-
3. Celje	1	-	-	-	1
4. Novo mesto	4	-	1	3	-
5. Kranj	5	3	-	1	1
6. Murska Sobota	1	-	-	1	-
7. Koper	4	2	-	2	-
8. Nova Gorica	4	3	-	1	-
9. Kamnik	6	2	2	2	-
10. Jesenice	2	1	-	-	1
11. druga naselja v gravitacijski coni Ljubljane	26	15	4	3	4
12. Druga naselja	40	27	7	4	2
Skupaj	142	80	24	23	15

Vprašalnik je razdeljen na pet tematskih sklopov. Prvi obravnava demografsko in socialno strukturo študenta in njegove družine; drugi sprašuje po kraju poletnega in zimskega počitnikovanja ter po družinskih nepremičninah namenjenih rekreaciji; tretji del je posvečen rekreaciji in izletništvu, četrti del pa vsebuje vprašanja fiktivne narave - denimo o tem, kateri kraji se posameznikom zde privlačni in vredni obiska; peti - zadnji del pa je omogočal študentu svobodno razložitev termina "turizem in rekreacija". Anketo zaključuje 21. vprašanje. Podrobneje bomo, za pričujoči članek analizirali odgovore na vprašanja o tem kje je posameznik preživel počitnice poleti, katere kraje v Sloveniji je obiskal in jih dobro pozna ter katerim izletniškim krajem v okolici Ljubljane daje prednost. Na ta način želimo ugotoviti katera območja in kraji izžarevajo za socialnogeografsko skupino študentov poseben čar.

Odgovori naj bi zajeli preteklo štiriletno obdobje (1985 - 1989) in bi naj pri prvem letniku sovpadali z njihovimi srednješolskimi leti, pri zadnjem pa z štiriletnim študijem. Posebej smo poudarjali, da sprašujemo po njihovih lastnih izkustvih; vzporedno pa smo pri nekaterih vprašanjih spraševali po rekreativnih navadah staršev. Podrobnejša analiza odgovorov omogoča opredelitev zvrsti rekreacije in krajev ter območij, ki so obravnavani populaciji najljubši. Na ta način opredeljuje anketa zvrst in obseg rekreacije, ki jo "mladež" v radiju počitniške ali izletniške gravitacije pričakuje oziroma se ji posveča.

2. PRIVLAČNOST TURISTIČNIH KRAJEV V OČEH ŠTUDENTOV GEOGRAFIJE

Počitnice so za študentsko populacijo relativno daljše časovno obdobje. Sprostitev oziroma oddih sta sestavini, ki poleg študija in priprave za izpite ter poletne prakse zapolnjujeta največ poletnih dni. Ob vprašanju o namembnem kraju oddiha smo posebej poudarili, da štejejo za počitnice v smislu oddiha le kraji v katerih je nekdo konsekutivno prebil več kot 4 dni. Sicer pa o dolžini in terminu študentskega oddiha nismo spraševali.

Izkazalo se je, da so nekatera izbrana območja Jugoslavije bolj ali manj stalnica obiskovanja in preživetja počitnic (82,1%). V prvem letniku je delež obiskov slovenskih in izvenslovenskih krajev v Jugoslaviji še posebno izrazit in, vsaj v polovici primerov, povezan z krajem počitnikovanja staršev. V višjih letnikih stopa vedno bolj v ospredje samostojno planiranje oddiha in s tem v zvezi tudi potovanja v tujino. Največ teh potovanj in bivanj v tujini poteka med 3. in 4. letnikom (29,8%). Več je primerov, ko so se študentje pred vpisom v zadnji letnik študija "potepali" po Aziji, Afriki in Ameriki. Sicer pa v okviru mednarodnih dopustniških migracij prevladujejo obiski Evrope (89,8%), med kraji počitnic v domovini pa izvenslovenski (74,5%).

Med 549. kraji študentskih počitnic je 451 naselij v Jugoslaviji. Združena po regionalnih kriterijih so v analizi razvrščena v 14 območij. Razen petih so vsa v mediteranskem pasu. V vseh letnikih, z izjemo zadnjega, izrazito izstopa območje Zahodne Istre, kjer je v zadnjih štirih letih preživelo počitnice 29,5 odstotkov študentov geografije. Tako izrazitih preferenc po kraju in tipu turističnega središča kot so Poreč in okoliška turistična naselja v drugih delih Jugoslavije ni. Enakovredno z okrog osmimi odstotki obiska sledijo zgornjim namreč kraji v Slovenskem primorju (Portorož) in na Kvarnerskih otokih (Lošinj) ter v Slovenskih Alpah. Zanimiva je tudi analiza obiskovanih turističnih središč po distančnem kriteriju in letnikih študija. Višji letniki izbirajo za oddih mediteranske kraje, ki so oddaljenejši in nekonvencionalni. Precej pogosto v Srednji in Južni Dalmaciji (otoki, Dubrovnik). Med kraji počitnikovanja so v kontinentalnem delu Jugoslavije (9,1% obiska) omembe vredna turistična naselja ob Ohridskem jezeru. Pogosto pa, predvsem študenti, pa tudi nekatere študentke, za dalj časa obiščejo izbrane neturistične kraje notranjosti (Štip, Bileča). Zdi se, da v povezavi z služenjem vojaškega roka.

Pestra je tudi sestava drugih, predvsem evropskih dežel v katerih so študentje geografije preživeli počitnice. Omenili so kar 17 dežel med katerimi so pogosteje obiskovane predvsem naše sosede in dežele Mediterana. Na prvem mestu Grčijo, Turčijo ter Ciper (4,2% počitnic), na drugem pa Italijo in Avstrijo ter Francijo in ZR Nemčijo, s po petnajstimi obiski (a 2,7% počitnic). V isto skupino gre šteti tudi Veliko Britanijo katere obisk je popularen predvsem med mlajšo, žensko študentsko populacijo.

Oglejmo si še preference po krajih oziroma območjih študentskih počitnic po letnikih oziroma v okviru zgoraj omenjenih regionalnih delitev. Poleg zahodnoistrske obale, ki je enako zanimiva za moške in ženske v prvem letniku, študentje tega letnika pogosteje obiščejo le še Slovensko Primorje. Zdi se, da v tej starostni skupini prevladuje zvrst turizma, ki so ga Angleži lepo in neprevedljivo poimenovali z "Sun-Lust Tourism". Glede zahodnoistrske obale bi z izjemo zadnjega letnika lahko za vse trdili enako. V drugem letniku pa vzporedno s povedanim, še posebej zbode v oči preživljanje počitnic doma in v slovenskih gorah. Postavlja se vprašanje o povezanosti študijske obremenitve (težavnost izpitov na prehodu iz prvega v drugi letnik) z časom in območjem preživljanja prostega časa. V tretjem letniku se, poleg že v prvem letniku ugotovljenih preferenc, pojavi še tretja. Zelo pogosto preživijo študentje tretjega letnika počitnice v sosednjih deželah: bodisi v Italiji ali Avstriji, oziroma v Grčiji in Turčiji. Iz odgovorov v anketi izhaja, da so zadnje počitnice v času študija povsem drugačne od prejšnjih. Z izjemo Slovenskega primorja in Alp ter deloma tudi Kvarnerskih otokov je težišče počitnikovanja v tujini. Predvsem Turčija in Grčija sta zanimivi destinaciji (40%), a tudi prekomorske dežele so lahko vabljive (27% vseh študentov letnika). (Tab.2)

Drugo vprašanje kateremu smo posvetili pozornost je spraševalo po poznavanju slovenskih naravnih in kulturnih znamenitosti. Študentom je bilo rečeno naj navedejo tiste znamenitosti, kraje in območja, ki so jim dobro znani in so turistično zanimivi. Pogoj, postavljen v navodilu je bil, da so kraj ali območje obiskali in, da bi nas, v primeru potrebe lahko peljali po njem ter nam razložili glavne značilnosti. Vzporedno s tem smo, v nadaljevanju pisne ankete, spraševali tudi po krajih za katere menijo, da bi jih vsakdo - predvsem tujec - moral v Sloveniji obiskati.

Študentje geografije so navedli 145 imen slovenskih krajev, ki so po njihovem mnenju turistično privlačni in so jim dobro znani. Mednje so, sicer redki, uvrstili tudi Grad Trakoščan, Plitvička jezera in Gosposvetsko polje. Obenem so navajali tudi avtorju neznane turistične atrakcije - kot na primer "Mariborski narodni park". V glavnem pa so največkrat omenjali oziroma so jim bili dobro znani: Postojnska jama (71,1% študentov) ter Bled (57,7%) in Bohinj (50,7%). V rang lestvici 19. območij in krajev, ki so bili najmanj desetkrat omenjeni je mogoče kar enajst krajev uvrstiti v Slovenski alpski svet. Posebnosti kraške krajine so omenjene štirikrat, mesta pa so omenjena trikrat. Zanimivo je, da Ljubljana ni med njimi (9 navedb), da pa so tu Ptuj, Piran, in Škofja Loka. Nasploh preseneča, da dajejo študentje geografije med turističnimi atrakcijami Slovenije prednost naravni pred kulturno dediščino. Med prvimi dvajsetimi znamenitostimi, ki so jih največkrat obiskali je kar dvanajst naravnih in le osem posebnosti naše kulturne preteklosti.

Nadaljna analiza tabele in karte po letnikih nakazuje nekatere spremembe povezane s študijem. Če se v prvem letniku ob standardnih treh odgovorih (Postojna, Bled, Bohinj) dokaj pogosto pojavljajo kraji znani iz naše literarne zgodovine (Vrba, Mu-ljava, Raščica) in narodnoosvobodilne borbe (Baza 20, Franja, Dražgoše) slednje navedbe povsem izostanejo v višjih letnikih. Namesto teh pridobijo v deležu, tudi na račun tradicionalnih odgovorov, manj znana turistična središča na podeželju (Kostanjevica, Otočec, Pleterje) in območja specifične zvrsti rekreacije (Kranjska gora, Krvavec, Logarska dolina). Žal pa študij geografije ne širi kulturna obzorja, v smislu obujanja umetnostno-zgodovinskega, etnološkega ali literarnega interesa. Ptuj-ska gora je denimo beležila le 4 navedbe in med njimi tri iz prvega letnika, podobno Crn Grob, Grad Bogenšperk in Stiški samostan (bližina Ljubljane!). Ne gre pa zanikati splošnega širjenja geografskega oziroma topografskega obzorja. Medtem, ko je osemdeset študentov prvega letnika omenjalo 94 krajev in območij, je 15 študentov IV. letnika navedlo 62 krajev, ki so jim dobro znani. V povprečju štiri na študenta.

Tab. 3.: Študentom geografije dobro znani turistični kraji in območja v Sloveniji (n = 142)

Turistični kraji/območja	Število odgovorov / navedb									
	Skupaj		I.		Letniki		IV.			
	%	%	%	II.	III.	%	%			
1. Postojnska jama	101	10,8	54	11,3	18	11,3	15	9,7	14	10,7
2. Bled	87	9,3	48	10,1	15	9,4	12	7,8	12	9,2
3. Bohinj	72	7,7	40	8,4	14	8,8	11	7,1	7	5,3
4. Julijci in TNP	30	3,2	10	2,1	4	2,5	9	5,8	7	5,3
5. Trenta	29	3,1	13	2,7	6	3,8	8	5,2	2	1,5
6. Lipica	29	3,1	13	2,7	10	6,3	3	1,9	3	2,3
7. Škocjanske jame	28	3,0	13	2,7	7	4,4	6	3,9	2	1,5
8. Logarska dolina	26	2,8	15	3,1	4	2,5	2	1,3	5	3,8
9. Ptuj	25	2,7	9	1,9	4	2,5	8	5,2	4	3,1
10. Kostanjevica	23	2,5	9	1,9	3	1,9	6	3,9	5	3,8
11. Piran	19	2,0	5	1,0	7	4,4	4	2,6	3	2,3
12. Slap Savica	17	1,8	13	2,7	2	1,3	1	0,6	1	0,8
13. Vrba (Žirovnica Doslovče)	17	1,8	12	2,5	4	2,5	1	0,6	-	-
14. Vrh Triglava (z jezeri)	16	1,7	7	1,5	4	2,5	3	1,9	2	1,5
15. Škofja Loka	15	1,6	5	1,0	1	0,6	4	2,6	5	3,8
16. Blejski vintgar	14	1,5	7	1,5	4	2,5	2	1,3	1	0,8
17. Tamar/Vrata/Kot	12	1,3	6	1,3	2	1,3	2	1,3	2	1,5
18. Taborska jama	12	1,3	8	1,7	2	1,3	1	0,6	1	0,8
19. Kranjska gora	10	1,1	3	0,6	2	1,3	2	1,3	3	2,3

Po ugotovitvi katera so za študente geografije privlačna območja za počitnikovanje in katere dobrine naravne in kulturne dediščine dodobra poznajo, oziroma so bile cilj študentskih izletniških potovanj, pogledimo katera območja in kraje še posebej cenijo v ljubljanski okolici. Na to vprašanje je bilo potrebno odgovoriti v sosledju s prejšnjimi. Zato med odgovori ne začudi pomanjkanje številnejših navedb o oddaljenejših, a znanih središčih (npr. Bled, Kamniška Bistrica...), saj so bile za študente predmet obravnave že poprej in jih (ob pomanjkanju definicije) niso hoteli še enkrat navesti. Dejansko smo spraševali po izletniških točkah v okolici stalnega prebivanja, zaradi česar so panoramske lege kar same silile v odgovor. Ker tokrat načrtujemo izmeriti žarčenje izletniških krajev v ljubljanski okolici smo analizirali le odgovore 43 študentov iz Ljubljane.

Tab. 4.: Izletniške točke ljubljanskih študentov geografije v šolskem letu 1988/89*

Izletniški kraji v gravitacijskem območju Ljubljane	Število odgovorov		Letnik			
	Absl.	%	I.	II.	III.	IV.
Šmarna gora	36	20,9	21	6	4	5
Rožnik/Tivoli	19	11,0	14	2	3	-
Rašica	15	8,7	3	7	1	4
Katarina	14	8,1	3	2	2	2
Golovec	9	5,2	4	4	-	1
Iški Vintgar	9	5,2	2	1	3	3
Ljubljanski grad	7	4,1	4	2	-	1
Urh	7	4,1	3	3	1	-
Toško čelo	7	4,1	4	2	1	-
Polhograjski dolomiti	5	2,9	1	2	1	1
Bled	4	2,3	1	1	-	2
Velika planina	4	2,3	1	1	1	1
Troje navedb (3x3)	9	5,2	3	0	-	-
Dvoje navedb (5x2)	10	5,8	4	2	-	-
Ena navedba (17x1)	17	9,9	12	9	3	4
Skupaj	127	100,0	85	44	20	24

* n = 43 (I. letnik = 23, II. letnik = 10, III. letnik = 4, IV. letnik = 6)

Za večino študentov je Šmarna gora (83,7%) najpomembnejša izletniška točka. Dokaj pogosto obiskujejo še Tivoli z Rožnikom (44%), Rašico (34,9%) in Katarino (32,6%). Bled, Krvavec, Velika planina in kraji, ki so dosegljivi predvsem v okviru prevoza z osebnim avtomobilom (in zato neredko domena staršev in starejših generacij) se v navedbah pojavljajo bolj proti koncu. Začudi tudi pomanjkanje navedb krajev v katerih vemo, da je precej počitniških hišic. Razen Rašice niso omenili niti enega tovrstnega kraja (Rakitna, Zaplana, Gorenja vas...) Zato nazadnje niti ne preseneča, če se pogosteje, vendar ne na vrhu razpredelnice, pojavljajo specifična,

mladini namenjena zabavišča (npr. Močilnik). Z leti interes po spoznavanju domačega okolja poraste, saj poznajo, denimo, študenti prvega letnika v povprečju le tri, drugi pa štiri in več izletniških točk v okolici Ljubljane. (Tab.4)

3. SKLEP

Rezultati analize potovalnih navad ljubljanskih študentov geografije so hkrati izhodišče za ugotavljanje intenzitete in moči žarčenja predvsem jugoslovanskih turističnih središč. Z za študirajočo mladino ustrezno infrastrukturo lahko posamezna turistična območja ter kraji pritegnejo bolj ali manj številno tovrstno starostno in socialno strukturo gostov. Splošna ugotovitev je, da turistična industrija Zahodne Istre in Slovenskega primorja nimata pravega konkurenta. Žarčenje Poreča, Portoroža in Pule z okolico v Slovenijo in znotraj socialnogeografske skupine študentov geografije je vsaj v pogledu poletnega oddiha tako močno, da se mu ne upira niti ena izmed štirih starostnih skupin (letnikov). Razlik ni v tem pogledu niti med spoloma. Opaziti pa je z leti naraščajoča žarčenja (dejavniki pritegovanja) oddaljenejših krajev in dežel. Z vstopom v četrti letnik izkazuje večina študentov že daljšodobno bivanje v tujini (Grčija, Anglija), ali preživete počitnice na Jadranu.

Morda je prav za skupino študentov geografije značilno, da je žarčenje "naravnogeografskega spektra" močnejše od družbeno-geografskega. Med slovenskimi izletniškimi kraji, ki jih poznajo, so nedvomno v ospredju tisti z alpskim značajem, panoramsko lego in drugimi naravno-geografskimi značilnostmi in posebnostmi (Postojnska jama). Kraji s kulturno dediščino arhitektonske, etnološke, arheološke ali druge zvrsti se v sam vrh interesa te socialnogeografske skupine ne uvrščajo. Med prostorskimi komponentami razvoja za potrebe omenjene populacije bi kazalo uvrstiti ponudbo počitnikovanj ob Mediteranu, ki bi se starosti (letniku) primerno širila v Jugoslaviji in izven države. Obenem bi kazalo ponuditi različne oblike organiziranja bivanja in izobraževanja v tujini in domovini (ekskurzije, meduniverzitetna izmenjava), ki bi kulturo sosledstva približala tudi študentom geografije v Ljubljani.

LITERATURA IN VIRI

- Gosar, A. 1971: Pomen turistične agencije Kompas za slovensko prebivalstvo in slovenski prostor, Diplomsko delo, Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Gosar, A. 1979: The urban growth and spatial problems of recreation in Slovenia/Yugoslavia, *Studies in the Geography of*
- Jeršič, M. 1976: *Rekreacija - Zasnova uporabe prostora: pomen prostora za razvoj rekreacije*, Zavod SRS za družbeno planiranje, Ljubljana
- Maier, J. 1975: Die Stadt als Freizeitraum - Ansätze für eine Analyse innerstädtischer Freizeiteinrichtungen in München, *Geographische Rundschau* 1975/1, str. 7-30, Braunschweig.
- Pepeonik, Z. 1979: Recreation in Zagreb, the leading industrial town in Yugoslavia, *Studies in the Geography of Tourism and Recreation Wiener geographische Schriften* 53/54, str. 186-191, Wien.
- Rafferty, M. 1988: The effects of instruction in geography on college student's perception of world regions as tourism destinations, Paper for the Meeting of the IGU Commission Tourism and Recreation, Christchurch, New Zealand.
- Ruppert, K./Maier, J. 1970: Naherholungsraum und Naherholungsverkehr - geographische Aspekte eines speziellen Freizeitverhaltens, *Zur Geographie des Freizeitverhaltens*, str. 55-70, Kalmünz/Regensburg.
- Ruppert, K. 1971: Naherholung in der urbanisierten Gesellschaft, *Der Tourismus und seine Perspektiven für Südost Europa*, WGI-Berichte zur Regionalforschung, B.6, München.
- Saarinen, T. 1988: Centering of Mental Maps of the World, *National Geographic Research*, Vol.4, str. 112-127, Washington D. C.
- Umek, M. 1984: Raven znanja geografije pri študentih geografije na začetku visokošolskega študija geografije v šolskem letu 1983/84, *Geografski obzornik* 31/2-3, str. 104-113, Ljubljana
- Popit, I. 1989: Lani rekorden obisk tujcev, "Delo", 10/2, str.2, Ljubljana.
- Statistički godišnjak 1988: Tab.121.35 - Ulaz stranih putničkih vozila i putnika preko granice, str.310; Tab.125.6 - Prelaz putnika preko granice, str. 350, Beograd.
- Oddelek za geografijo FF v Ljubljani 1988: Anketa o preživljanju prostega časa študentov, Filozofska fakulteta, Ljubljana.

DIE FREIZEITGESTALTUNG DER STUDENTEN - EIN BEITRAG ZUR BEWERTUNG DER STRAHLUNGSKRAFT VON FREIZEITSTANDORTEN INNERHALB EINER SPEZYPHISCHEN SOZIALGEOGRAPHISCHEN GRUPPE

Die studentische Freizeitgestaltung ist selten ein Objekt geographischer Forschungen. Falls Studenten von Geographen unter die Lupe genommen werden, dann üblicherweise nur dann falls Lehrerfolge (Rafferty, 1988) oder Weltperzeptionen (Saarinen, 1988) dieser studiert werden sollten. Es ist schon lange her als auch sie in einer geographischen Freizeitstudie als eine spezyphische Sozialgruppe (Maier, 1975) untersucht worden sind. Geographiestudenten der Universität von Ljubljana sind die ersten die innerhalb Jugoslawiens nach ihren Freizeitstandorten befragt wurden - mit der Absicht nämlich die Reichweiten dieser zu prüfen und die Anziehungskraft jugoslawischer Fremdenverkehrsorte und Freizeiteinrichtungen innerhalb dieser sozialgeographischen Gruppe zu messen.

Aus der erwähnten Befragung wurden zur hiessigen Darstellung drei Fragegruppen analysiert und bewertet. Man berücksichtigt hiermit das studentische Wandern und die studentische Erholung während der Sommerferien, man ist daran interessiert über den Bekanntschaftsgrad einzelner slowenischen natur- und kulturhistorischen Fremdenverkehrsattraktionen informiert zu werden und man fragt letztlich nach Zielorten der tagtäglichen Freizeitgestaltung. Die befragte Studentengruppe zählte 152 Personen (93,4% aller Fragebögen konnten ausgewertet werden), wovon 80,9% Frauen waren. Im ersten Jahrgang wurden 56,3% Fragebögen ausgeteilt, auf die folgenden drei Jahrgänge fiel der Rest ausgeglichen.

Die ersten Resultate der Bewertung zeigten, dass innerhalb der gesamten Studentenschaft die Anziehungskraft der Freizeitstandorte (Unterkunft- und Sporteinrichtungen) in Westistrien (Poreč, Portorož, Pula) seit Jahren unübertroffen sei. Zwar schwächt diese Ausstrahlungskraft innerhalb der älteren Jahrgänge, ist aber auch darunter eine " einsame Spitze ". Das Geographiestudium bewegt im allgemeinen zum Fernwandern weswegen Studenten der letzten Semester ihre Ferien in grösserer Zahl in fernen Orten (Süddalmatien, Griechenland) verbringen, oder auf Reisen sind (England, USA).

Das Interesse der Geographiestudenten für kulturgeschichtliche Denkmäler ist überaus gering. Unter 145 touristischen Attraktionen die sie innerhalb Sloweniens gut kannten waren 63,4% rein naturgeographische (morphologische, karstliche) Formen. Das Studium der Geographie bewegt auch nicht zur kulturgeographischen Perzeption.

Mit den Jahren Studiums wächst tatsächlich nur das Kennen der Topographie, denn Studenten der letzten Semester zählten im Durchschnitt mehr, und nicht allgemein bekannte Naturwunder bzw. Orte auf.

In Betracht der Tendenz zu Fernreisen (während des Studiums der Geographie) und angesichts der geringen Kenntnisse über Kulturen im eigenen und benachbarten Ländern, wären Schritte zu erwägen Austauschstudien innerhalb jugoslawischer und europäischer Universitätenkette zu gestalten.